

ІРИГАЦІЯ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВО

До іригаційного використання водних ресурсів слід віднести зрошування.

Зрошування (іригація) – підведення води на поля, що відчують нестачу вологи, і збільшення її запасів в шарі ґрунту, де знаходиться коренева система, в цілях збільшення родючості ґрунту. Зрошування є одним з видів меліорації. Зрошування покращує постачання коріння рослин вологою і живильними речовинами, знижує температуру приземного шару повітря і збільшує його вологість.

До основних способів зрошування відноситься:

- полив по борознах водою, що подається насосом або із зрошувального каналу (рис. 1.1);

Рис. 1.1.– Зрошувальний канал

- розбризкуванням води із спеціально прокладених труб (рис. 1.2);

Рис. 1.2. Традиційне зрошування

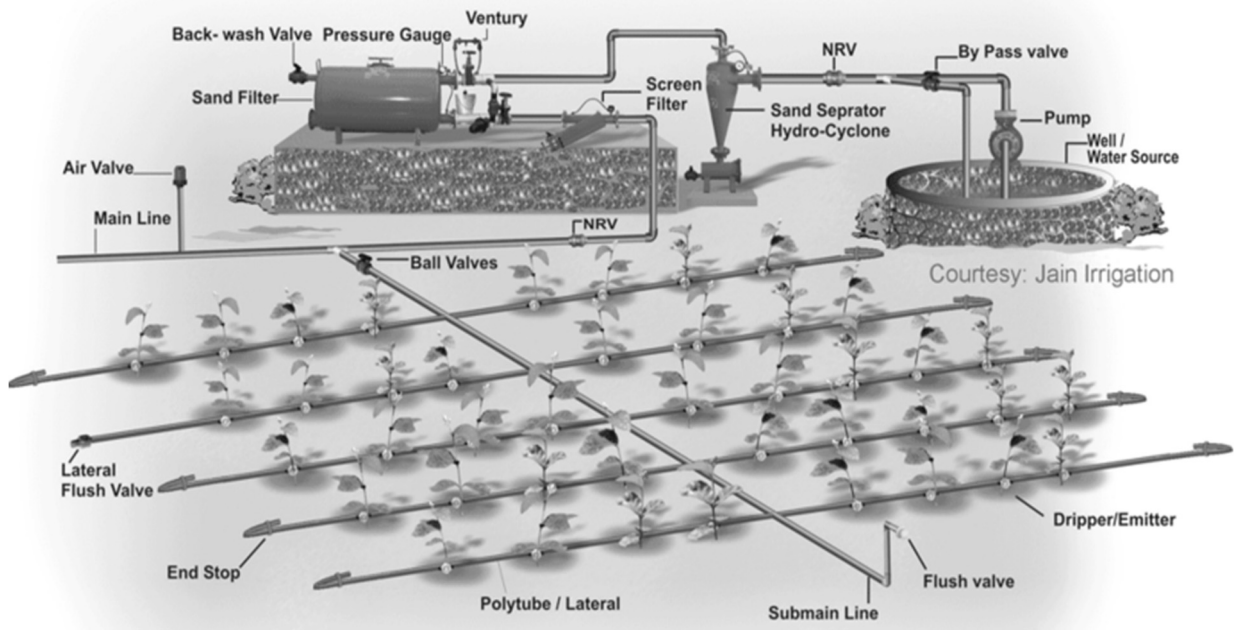

Рис. 1.3. Аерозольне зрошування

- зрошування підгрунтя (підгрунтове) – зрошування земель шляхом подачі води безпосередньо в зону, де знаходиться коренева система, (рис. 1.4);

Рис. 1.4. Підгрунтове зрошування

- лиманне зрошування – глибоке одноразове весняне зволоження ґрунту водами місцевого стоку (рис. 1.5);

Рис. 1.5. Лиманне зрошування

- дощування – зрошування з використанням самохідних систем кругового або фронтального типу (рис. 1.6).

Рис. 1.6. Дощування

Невпинне зростання кількості населення та зменшення площі продуктивних земель у світі зумовило необхідність інтенсифікувати сільськогосподарське виробництво з метою отримання більшої кількості продукції з одиниці площі. У другій половині ХХ ст. з цією метою були розроблені та впроваджені заходи Зеленої революції (Міжнародної програми сприяння вирощування культурних рослин), одним із ініціаторів якої був американський агроном Норман Борлаг.

Однією із складових частин Зеленої революції, разом із селекцією та хімізацією сільськогосподарського виробництва, була іригація. На сьогодні

в світі площа зрошувальних земель становить 260 млн. га, а найбільшими площами цих земель вирізняється Китай (44,4 млн. га), Індія (42,1 млн. га), що, в основному, обумовлено вирощуванням культури рису. При цьому зрошувані землі забезпечують 40% світового виробництва продовольства, займаючи лише 16% площі сільськогосподарських угідь світу.

В цей же період масові роботи із будівництва зрошувальних систем розпочалися і в Україні, адже значна її територія розташована в зонах недостатнього та нестійкого зволоження. Характерною ознакою зрошення в Україні є переважне застосування дощування як одного з найбільш розвинутих способів поливу. Більшість побудованих останніми десятиріччями зрошувальних систем мають закриту зрошувальну мережу з сучасними широкозахватними дощувальними машинами, а відкриті магістральні та міжгосподарські канали у переважній більшості обладнані протифільтраційним покриттям.

Зрошуване землеробство характеризувалося високою та сталою продуктивністю. На поливних землях, що займали близько 8% ріллі, виробляли понад 60% овочів, третину кормів, 100% рису, значну частину зерна та плодово-ягідної продукції, а продуктивність зрошуваного гектара була у 2,0–2,5 рази вищою порівняно з богарним. Основним завданням впровадження цих засобів була оптимізація водного режиму ґрунтів і покращення продовольчого забезпечення населення. У сучасних суспільно-економічних відносинах відбувається постійне скорочення площ зрошення. Якщо на початку 90-х років площа зрошувальних земель України становила 2,6 млн. га і вони були розташовані у всіх природних зонах (84% у Степовій зоні), то на 1.01.2006 року площа зрошувальних земель скоротилася до 2183,4 тис. га, а на 1.01.2010 року – до 640 тис. га.

Результати більш детальних досліджень стану зрошувальних земель свідчать, що на сьогодні фактично поливається 20–35% від усієї площі зрошення, а продуктивність та обсяги виробництва сільськогосподарської продукції на цих землях знизилися на 25–40%. При цьому (за даними Держкомстату в сільгоспідприємствах) урожайність сільськогосподарських культур у 2012 році на поливних землях у 1,2–2,5 рази перевищила показник на богарі, зокрема, по сої – у 1,6 рази, по озимому житу – у 1,3 рази, по овочевих культурах – у 2,5 рази.

Разом з тим, широкого застосування набуває розвиток краплинного зрошення, яке дає можливість проведення поливів відповідно до водоспоживання рослин за окремими фазами росту й розвитку з мінімальними витратами поливної води та максимальною безпечністю для довкілля. Так, на протязі останніх 5 років площі краплинного зрошення зросли втричі і досягли 65,5 тис. га, з яких тільки 26,5 тис. га (50% від загальнодержавного показника) введено в експлуатацію в Херсонській області. Застосування краплинного зрошення сприяє збільшенню обсягів і якості врожаїв овочевих та ягідних культур. У 2013 році впровадили системи краплинного зрошення на площі понад

30 тис. га. Що стосується темпів приросту традиційного зрошення, то в минулому 2014 році в області відновлено зрошення на площі більше ніж 6 тис. га, а в поточному році передбачається мінімальний показник приросту 3–4 тис. га, а максимальний до 8 тис. га за рік (загальна площа зрошувальних земель досягне 296 тис. га), а приріст площ під краплинне зрошення від 2,7 до 7 тис. га. У 2014 році цим прогресивним способом було полито на Херсонщині 36,8 тис.га, або 54 відсотка від загального показника по Україні.

Отже, зрошувальні землі за станом свого використання практично втратили роль чинника стабілізації ресурсного та продовольчого забезпечення держави. Таке становище зумовлене, передусім, незадовільним технічним станом зрошувальних земель, слабким оновленням парку дощувальної техніки і погіршенням еколого-меліоративного стану зрошувальних земель. Зрошення у тій чи іншій мірі проводиться практично у всіх адміністративних утвореннях, крім Житомирської, Івано-Франківської, Львівської, Рівненської, Тернопільської, Чернівецької областей та м. Києва. Площа зрошувальних земель України становить всього 3,6% від загальної її площі, а найбільші площі зрошення виділяються в Автономній республіці Крим (15,2%), Херсонській (15,0%), Запорізькій (8,8%), Миколаївській (7,7%), Одеській (6,8%) областях, що обумовлено їхнім розташуванням у Степовій зоні. Найменші площі зрошення обліковані у Волинській, Закарпатській, Сумській, Хмельницькій, Чернігівській областях. Із загальної площі зрошуваних земель України на 11,5 тис. га зрошення проводиться на осушених землях у Вінницькій, Закарпатській, Одеській, Харківській, Чернігівській областях.

У структурі зрошувальних земель 99,9% займають сільськогосподарські землі і тільки на площі 0,5 тис. га зрошуються лісові землі в АР Крим, Донецькій, Луганській, Херсонській, Черкаській областях. Майже 97% у структурі зрошувальних земель України займає рілля. Найбільші площі багаторічних насаджень, які зрошуються, розташовані в АР Крим. Площа зрошувальних сіножатей становить 2,0 тис. га, а найбільші площі зрошення цих угідь розташовані в Запорізькій, Київській, Харківській областях. Пасовища в структурі зрошувальних земель становлять 0,4% від загальної площі (8,3 тис. га), а найбільші площі зрошуваних пасовищ розташовані в Херсонській та Одеській областях.

Список літератури:

1. Гудзь В. П. Землеробство. Підручник. – К.: ЦУЛ, 2010. – 215 с.
2. Екологічний паспорт Херсонської області, 2015 – 148 с. Офіційний сайт Департаменту екології та природних ресурсів Херсонської обласної адміністрації http://ecology.ks.ua/inc/editor/spaw2/uploads/files/eko_pasport_2014

3. Кропивко М.Ф. Організація управління аграрною економікою: монографія / М.Ф. Кропивко, В.П. Немчук, В.В. Россоха, С.О. Юшин, Н.В. Усата; ННЦ «Ін-т аграр. Економіки». – К., 2008. – 420 с. – Бібліогр.: С. 387–403.
4. Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2012 році. – К.: Міністерство екології та природних ресурсів України, ЛАТ К. – 2013. – 258 с. <http://www.menr.gov.ua/dopovid>
5. Офіційний сайт Херсонської Обласної Державної Адміністрації <http://www.khoda.gov.ua/ua/initiative/obshhestvennost-proinformirovali-o-vypolne-nii-kompleksnojj-programmy-razvitiya-vodnogo-hozyajstva>
6. Офіційний сайт Державного комітету статистики України – <http://www.ukrstat.gov.ua>
7. Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища у Херсонській області у 2013 році. – Херсон, 2014. – 318 с.

О.В. БАГНЮК

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТУРИСТИЧНИХ ПРЕЗЕНТАЦІЙНИХ ЗАХОДІВ

Актуальність. В сучасних умовах сфера туризму стала досить важливим соціально-економічним явищем глобального значення, одним із провідних напрямів соціально-економічного, культурного і політичного розвитку більшості держав.

У діяльності туристичного підприємства особливе значення має популяризація галузі через туристичні презентаційні заходи. На сьогоднішній день виставки, ярмарки, салони та біржі – один з ефективних способів просування продукції та послуг турфірм на туристичному ринку. Фестивалі сприяють туристичному розвитку регіонів, залученню інвестиційних коштів у інфраструктуру. Щорічно у світі відбувається 100 міжнародних туристичних презентаційних заходів тематичного напрямку «Туризм. Відпочинок. Дозвілля».

Аналіз публікацій та досліджень. Дослідженням туристичних презентаційних заходів займаються ряд вчених: Акулич Л.І., Дурович А.П., Захаренко Г.П., Підгрушний Г.П., Смирнов І.Г., Шпаков Т.М. та ін.

Формулювання цілей статті. Метою даної статі є загальна характеристика туристичних презентаційних заходів.

Виклад основного матеріалу.

Виставки, ярмарки, салони, біржі, премії, фестивалі займають особливе і важливе місце серед інструментів сучасної туристичної діяльності. Вони надають туристичному підприємству великі можливості одночасного розповсюдження і отримання широкого спектру економічної, організаційної, технічної, комерційної інформації за